

Euroopa Kohtu **kohtuotsused**

kohtuasjades C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice ja Curtea de Apel București ning C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito jt

Pressiteade nr 120/26

Luxembourg, 8. september 2026

Vastutus liidu õiguse rikkumise eest: Euroopa Kohus täpsustas tingimusi, mille esinemisel võib isik saada liidu õigusega vastuolus oleva kohtuotsuse eest hüvitist

Euroopa Kohus tõdes muu hulgas, et õigusnorm, mida on rikutud, peab andma üksikisikutele õigusi ning et liikmesriigi kohtule süüks pandav tegevusetus taotleda Euroopa Kohtult selle õigusnormi tõlgendust võib tuua kaasa vastutuse tekkimise

Täna tehtud kahes kohtuotsuses arendas Euroopa Kohus edasi oma kohtupraktikat liikmesriikide vastutuse kohta liidu õiguse rikkumise eest, mille on toime pannud riigi kõrgeim kohtuinstants, täpsustades eelotsuse taotlemise kohustuse rikkumise rolli. Nii märkis Euroopa Kohus asjaomases Rumeenia kohtuasjas, et selline vastutus saab tekkida ainult juhul, kui eelotsuse taotlemise kohustuse rikkumisega kaasneb liidu õiguse mõne muu üksikisikutele õigusi ettenägeva normi eiramine. Kõnealusel juhul see aga nii ei olnud, kuna eeskirjad, mis käsitlevad põllumajandusmaade täpset kindlaksmääramist, teenisid avaliku huvi kaitse üldist eesmärki, milleks on liidu finantshuvide kaitse. Asjaomases Portugali kohtuasjas oli kõnealuste eeskirjadega, mida kõrgema kohtu 2009. aasta otsuses valesti kohaldati, nähtud tõepoolest ette õigusi üksikisikutele, kuna need kaitsevad töötajaid ettevõtte ülemineku korral. Euroopa Kohus nentis, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas see kohtuotsus kujutab endast liidu õiguse piisavalt selget rikkumist, mis on üks tingimustest, mille täitmisel tekib liikmesriigi vastutus liidu õiguse rikkumise eest, mille on toime pannud üks tema viimase astme kohtutest. Euroopa Kohus tõi siiski esile teatavad asjaolud, mida ta peab sellise hindamise seisukohalt otsustavateks, viidates sellele, et nimetatud põhikohtuasjas oli kõnealune tingimus täidetud.

Kohtuasjas C-163/24 taotles Rumeenia põllumajandustootja 2007. aastal põllumajandustoetust 264,71 hektari suuruse pindala eest. Kontrolli tulemusel leidis Rumeenia pädev asutus, et tegelikult oli toetuskõlblik pindala vaid 180,62 hektarit, ning jättis taotluse rahuldamata. Selle otsuse peale esitatud kaebused jäeti rahuldamata, kuna Bukaresti apellatsioonikohus keeldus 2012. aastal taotlemast Euroopa Kohtult põllumajandustoetuste ühtset haldus- ja kontrollisüsteemi käsitleva määruse¹ tõlgendamist. Seejärel esitas põllumajandustootja Rumeenia riigi vastu hagi, milles palus vastutuse tuvastamist liidu õiguse rikkumise eest. Apellatsioonkaebuse menetlemisel esitas sama Bukaresti apellatsioonikohus lõpuks Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, eeskätt selle välja selgitamiseks, kas esialgne eelotsuse taotlemisest keeldumine võis kaasa tuua Rumeenia riigi vastutuse.

Kohtuasjas C-293/24 väitsid Portugali lennuettevõtja Air Atlantis töötajad, kes selle äriühingu likvideerimisel 1993. aastal koondati, et ettevõtte üleminekut käsitleva direktiivi² tähenduses toimunud „ettevõtte ülemineku“ raames võttis Transportes Aéreos Portugueses osa Air Atlantise tegevusest üle. Samuti nõudsid nad enda tööle ennistamist Transportes Aéreos Portugueses. Portugali kõrgeim kohus keeldus 2009. aastal Euroopa Kohtule mõiste „ettevõtte ülemineku“ kohta eelotsusetaotluse esitamisest ning jättis Portugali madalama astme kohtu otsuse töötajate kaebuse rahuldamata jätmise kohta muutmata. Seejärel esitasid töötajad Lissaboni esimese astme kohtule hagi, milles palusid tuvastada Portugali riigi vastutuse kõrgeimale kohtule süüks pandava Euroopa Liidu õiguse rikkumise eest. Nimetatud esimese astme kohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, millele vastates otsustas Euroopa Kohus 2015. aastal esiteks, et kõnealusel juhul ettevõtte üleminek tõesti toimus, ja teiseks, et kõrgeim kohus oleks pidanud eelotsusetaotluse esitama³. Vaatamata sellele

kohtuotsusele jätsid asja sisulisi küsimusi läbi vaadanud Portugali kohtud töötajate hagi rahuldamata, põhjendades seda eelkõige seisukohaga, et Euroopa Kohus oli oma otsuses mõiste „ettevõtte üleminek“ kohta tuginenud kohtupraktikale Portugali kõrgeima kohtu 2009. aasta kohtuotsusest hilisemast ajast. Pärast seda, kui Portugali kõrgeim kohus oli saanud erakorralise kassatsioonkaebuse, pöördus ta lõpuks samuti Euroopa Kohtusse, et selgitada, kas tema 2009. aasta seisukoht kujutas endast piisavalt selget liidu õiguse rikkumist, mis võib kaasa tuua Portugali riigi vastutuse.

Euroopa Kohus tuletas meelde seoses liidu õiguse rikkumise eest liikmesriigi vastutuse tekkimise tingimustega, et väidetavalt kahju kannatanud üksikisikutel on õigus hüvitisele, kui on täidetud kolm kumulatiivset tingimust: liidu õigusnorm, mida on rikutud, peab andma õigusi üksikisikutele, selle normi rikkumine peab olema piisavalt selge ning kõnealuse rikkumise ja üksikisikute kantud kahju vahel peab olema otsene põhjuslik seos. Nimetatud põhimõte on kohaldatav ka siis, kui rikkumine tuleneb sellise kohtu otsusest, mille otsuste peale ei saa riigisisese õiguse järgi edasi kaevata.

Kohtuasjas C-163/24 märkis Euroopa Kohus seetõttu, et kui tegemist on eelotsusetaotluse esitamise kohustuse rikkumisega, saab liikmesriigi vastutust kohaldada vaid juhul, kui **kohustuse rikkumisega kaasneb mõne muu üksikisikutele õigusi ette nägeva liidu õigusnormi rikkumine. Nimelt ei ole eelotsusetaotluse esitamise kohustuse rikkumine üksi piisav, et anda liikmesriigi vastutuse tekkeks alust.** Kõnealusel juhul ei andnud ühelt poolt põllumajandustoetuste ühtset haldus- ja kontrollisüsteemi käsitleva määruse kõnealune sätte põllumajandustoetust taotlenud põllumajandustootjale aga mingeid õigusi, kuna selle sätte ainus eesmärk on kaitsta liidu finantshuve. Teiselt poolt ei olnud asjaomase Rumeenia põllumajandustootja tegevuse tingimuste põhjal tal võimalik tugineda mõnele muus määramises sisalduvale liidu õiguse sättele, mis hõlmaks vabandatava vea olukorda.

Kohtuasjas C-293/24 asus Euroopa Kohus seisukohale, et ettevõtte ülemineku direktiivi asjaomaste sätete eesmärk on tõepoolest anda õigusi üksikisikutele, mistõttu on täidetud Portugali riigi vastutuse tekkimise esimene tingimus seoses 2009. aasta kõrgeima kohtu otsusega. Seoses teise tingimusega, mis puudutab asjaomase kohtu toime pandud piisavalt selget liidu õiguse rikkumist, tõi Euroopa Kohus esile kolm elementi, mida ta käsitles otsustavana. Esiteks märkis Euroopa Kohus, et tema 2015. aasta kohtuotsuses esitatud lahendus tulenes juba kohtupraktikast, mis eelnes Portugali kõrgeima kohtu 2009. aasta otsusele keelduda eelotsusetaotluse esitamisest, kusjuures viimases on tehtud mitu liidu õiguse tõlgendamise viga. Teiseks oli kõnealuses asjas piisavalt selge kaudne tõend liidu õiguse rikkumise kohta tõik, et Portugali kõrgeim kohus eiras enne 2009. aasta otsust kehtinud kohtupraktikast tulenenud suuniseid, ilma et ta oleks tal lasuvast kohustusest hoolimata Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust esitanud. Kolmandaks ei saanud nimetatud kõrgeim kohus mitte teada asjaolu, et kõnealuse kohtuotsuse metoodilise lähenemisviisi kooskõla liidu õigusega oli siis Euroopa Kohtu menetluses olnud eelotsusetaotluse esimeks, see aga viitab asjaolule, et liikmesriigi kohtu toime pandud liidu õiguse rikkumine ei ole vabandatav. Neid eri asjaolusid arvestades **näib, et 2009. aasta kohtuotsuses on liidu õigust piisavalt selgelt rikutud, mida peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus**, nagu ka **põhjuslikku seost selle rikkumise ja kahju vahel, mille hüvitamist Air Atlantise endised töötajad põhikohtuasjas nõuavad.**

MÄRKUS: Eelotsusetaotluse abil saavad liikmesriikide kohtud nende menetluses olevas kohtuasjas esitada Euroopa Liidu Kohtule küsimusi liidu õiguse tõlgendamise või liidu õigusakti kehtivuse kohta.

Üldkohtul on pädevus menetleda ainult järgmistesse valdkondadesse kuuluvaid eelotsusetaotlusi: 1) ühine käibemaksusüsteem, 2) aktsiisid, 3) tolliseadustik, 4) kaupade tariifne klassifitseerimine kombineeritud nomenklatuuris, 5) reisist mahajätmise, reisijatele osutatava transporditeenuse hilenemise või ärajäämise korral reisijatele hüvitise maksmine ja nende abistamine või 6) kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem. Kõigi muude eelotsusetaotluste menetlemine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

Euroopa Kohus ega Üldkohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu või Üldkohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. See otsus on ühtviisi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv. Faktiliste asjaolude ja õigusliku raamistiku kirjeldus lähtub asjakohasest perioodist ja põhineb kohtuasjade toimikutel.

Kohtuotsuste ([C-163/24](#) ja [C-293/24](#)) terviktekst ja kokkuvõte, juhul kui see koostatakse, avaldatakse CURIA saidil kohtuotsuste kuulutamise päeval.

Täiendavat teavet annab Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Pildid kohtuotsuste kuulutamisest on kättesaadavad „[Curia Web TV](#)” ning „[European Broadcasting Service](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106

Hoiame ühendust!

¹ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta [määrus \(EÜ\) nr 796/2004](#), millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuse ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi rakendamise üksikasjalikud reeglid.

² Nõukogu 14. veebruari 1977. aasta [direktiivi 77/187/EMÜ](#) ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.

³ Euroopa Kohtu 9. septembri 2015. aasta kohtuotsus Ferreira da Silva e Brito jt, [C-160/14](#) (vt ka pressiteade nr [96/15](#)).